

Vårt Land svartmaler Francis Schaeffer

I en på mange måter interessant artikkel om republikanske presidentkandidater blir den anerkjente kristne tenkeren Francis Schaeffer stemplet som en sær ekstremist (VL 20/8). Det er både misvisende og tendensiøst.

Dette er ikke et forsvar for Michele Bachmann (eller andre republikanske presidentkandidater). Vi vil nødig bli identifisert med høyprofilerte kristne politikere som har lav bensinpris, motstand mot helsereform og angrep på miljøbevegelsen som kampsaker.

Annerledes er det med Francis Schaeffer. Den amerikanske apologeten, som bygde opp nettverket L'Abri med Sveits som hovedbase fra 1955, har blitt regnet som en av 1900-tallets ledende evangelikale apologeter. I en rekke kristne miljøer har Schaeffer øvet stor innflytelse. Bøkene hans har blitt solgt i millioner av eksemplarer – og flere har blitt oversatt til norsk.

Når Geir Ove Fonn skriver om Schaeffer i Vårt Land mangler imidlertid slik bakgrunnsinformasjon. Absolutt alt han skriver om Schaeffer er egnet til å fortelle leserne at mannen var en ekstremist med sans for konspirasjoner. Det kan se ut som om Fonn utelukkende har basert sin presentasjon av Schaeffer (og mye annet) på en større artikkel fra tidsskriftet *The Yorker* – som han krediterer to ganger. Men lite tyder på at han har registrert at artikkelen har blitt sterkt kritisert for feilinformasjon og manglende balanse, ikke minst når det gjelder fremstillingen av Schaeffer.

På sett og vis ville det ha vært ventet at andre aviser hadde sitert tendensiøst stoff om en amerikansk kristenleder. Langt mer skuffet er vi over at Vårt Land ikke bidrar med mer kvalitet, seriøsitet og etterprøving. Det faller inn i mønstret at artikkelen bruker feil fornavn på Francis (og kaller ham Frank, som er sønnens navn).

Så til de konkrete beskyldningene mot Schaeffer. Fonn skriver at han spekulerte «om at myndighetene i USA helte psykotiske stoffer i drikkevannet for å kontrollere befolkningen», promoterte «kristen aktivisme og dominans på alle samfunnsområder» og «argumenterte for å kaste regjeringen med makt dersom loven om fri abort ble reversert». I tillegg får vi høre om «Schaeffers demonisering av styresmaktene».

Disse beskyldningene er svært urimelig. Sitatene som benyttes er trukket helt ut av sin kontekst og har tydelig til hensikt i Fonns artikkel (og i *The Yorker*) å stemple Schaeffer som en politisert ekstremist. Han var ikke det. Først og fremst var han opptatt av å argumentere for Bibelens troverdighet og holdbarheten av kristen tenkning. Men han var rystet over at abort ble tillatt i USA i 1973 og oppfordret kristne til å kjempe for fostres livsrett.

Schaeffer tok kraftig avstand fra alle teokratiske idealer. Det vrirler av sitater hos Schaeffer som viser at han omfavnet demokratiske idealer og religionsfriheten. Når han i boken og filmen *How Should We Then Live?* snakker om muligheten for at mennesker kunne bli gitt beroligende medikamenter via drikkevannet (siden dette var blitt foreslått av en tenker som Arthur Koestler), inngår dette i en kritisk analyse av ulike typer mulig manipulasjon i et moderne samfunn, og er ikke beskyldninger mot amerikanske myndigheter. Han mente ulike former for sivil ulydighet kunne være legitimt for kristne som vil lyde Gud mer enn mennesker, men påstanden at han ville kaste regjeringen ved makt er tøvete.

Det er også andre sider ved artikkelen til Fonn vi stusser over. Det gjelder ikke minst bruken av ordet «fundamentalistisk». At ordet brukes om evangelikale kristne, uten klare presiseringer, er problematisk. Benevnelsen treffer for øvrig ikke Schaeffer i særlig grad. Som kjent mener mange kristne i USA at verden ble skapt på seks ordinære dager for under ti tusen år siden. Standpunktet blir ofte stemplet som fundamentalistisk. Schaeffer skrev mye om

temaet og argumenterte for at det mulig å tenke at jorden var millioner av år – uten dermed å forkaste Bibelens troverdighet. En annen ting er at Schaeffer mente Bibelen var uten feil «i alt den fastslår». Men det er ingen sær oppfatning. Nøyaktig samme formulering har stått sentralt i Lausannebevegelsen. Schaeffer var for øvrig en av foredragsholderne på den første kongressen i 1974.

Mye mer kunne vært sagt om Francis Schaeffer. Han var aktiv i en årrekke, publiserte en rekke bøker, bidro i flere filmer, og ble intervjuet i en rekke medier. I likhet med mange andre, har han sagt ting som kan feiltolkes eller misbrukes. Vi ser ikke på Schaeffer som ufeilbarlig og har sikkert innvendinger mot et og annet. Men påstanden i Vårt Land om at han er en mann «med svært kontroversielle oppfatninger» er urettferdig og urimelig. Realiteten er at han i de aller fleste spørsmål fremførte et alminnelig kristent evangelisk budskap. Vi anbefaler at Vårt Land retter opp inntrykket med en seriøs artikkel om Schaeffer.

Lars Dahle, rektor ved Mediehøgskolen
Espen Ottosen, informasjonsleder i Misjonssambandet